

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра філософії та історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії
В. П. Казарін
«26» 02 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

для проведення фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» спеціальності 014 «Середня освіта» (освітня програма «Середня освіта (Історія, правознавство)»), спеціальності 032 «Історія та археологія» (освітня програма «Історія та археологія») на основі ОКР «молодший спеціаліст», ступеня «молодший бакалавр», ступеня «бакалавр»

УХВАЛЕНО:

на засіданні кафедри філософії та історії
Протокол № 6 від «28» січня 2021 р.

Зав. кафедри В. Ж. Попов

Київ – 2021

Програма фахового випробування для вступу на навчання за освітнім ступенем «бакалавр» спеціальності 014 «Середня освіта» (освітня програма «Середня освіта (Історія, правознавство)»), спеціальності 032 «Історія та археологія» (освітня програма «Історія та археологія») на основі ОКР «молодший спеціаліст», ступеня «молодший бакалавр», ступеня «бакалавр». – К.: ТНУ імені В.І. Вернадського, 2021. – 8 с.

Укладач:

В. Ю. Чеканов – к.іст.н., доцент кафедри філософії та історії ТНУ імені В.І. Вернадського

Рецензенти:

В. Г. Космина – доктор історичних наук, доцент кафедри філософії та історії ТНУ імені В.І. Вернадського

В.А. Чумак – кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та історії ТНУ імені В.І. Вернадського

Розглянуто та ухвалено на засіданні Вченої Ради Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, протокол № ___ від «__» _____ 2021 р.

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Організаційно-методичні рекомендації.....	5
III. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань	6
IV. Список літератури для підготовки до вступних випробувань.....	7
V. Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань	8

I. Загальні положення

Абітурієнти Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, допущені до складання вступного іспиту, мають показати високий рівень засвоєних знань загальноосвітньої підготовки з історії України. Оцінювання рівня підготовленості вступників з історії України з метою конкурсного відбору для навчання в ТНУ проводиться у формі тестового контролю.

У відповідності до методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України програма вступного випробування з історії України розподілена за такими розділами:

- «Історія Київської Русі»;
- «Нова історія України»;
- «Новітня історія України».

II. Організаційно-методичні рекомендації

Тест з історії України складається з таких форм тестових завдань:

1. 20 завдань з вибором однієї (чи більше) правильної відповіді

До кожного завдання пропонується 3-5 варіантів відповіді, серед яких є правильні (у формулюванні завдання зазначається, що правильних відповідей більше, ніж одна). Завдання вважається виконаним правильно, якщо учасник вибрав і позначив правильні варіанти відповіді у бланку відповідей. Завдання вважається виконаним неправильно, якщо у завданні, де більш, ніж одна правильна відповідь: а) позначено неправильну відповідь; б) відповідь не позначено взагалі, а у завданні, де лише одна правильна відповідь: а) позначено неправильну відповідь; б) позначено більш, ніж одну відповідь (навіть якщо серед них правильна); в) відповідь не позначено взагалі.

2. Завдання з розгорнутою відповіддю

Завдання цієї форми передбачає створення власного аргументованого висловлення на дискусійну тему. У ньому слід аргументовано ствердити або заперечити висловлену в завданні позицію.

На виконання тесту з історії України відведено 120 хвилин.

Система оцінювання окремих завдань і тесту в цілому

Для завдань тесту кожної форми встановлюється відповідна система оцінювання:

1. Завдання з вибором однієї (чи більше) правильної відповіді – 7 тестових балів;
2. Власне висловлювання – від 0 до 60 тестових балів.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно розв'язавши всі завдання тесту з історії України, – 140 балів.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати за власні висловлювання – 60 балів.

Алгоритм оцінювання: $20 \cdot 7 = 140 + 60 = 200$ балів.

III. Перелік питань з окремих дисциплін та список літератури для підготовки до вступних випробувань

ІСТОРИЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ.

Витоки українського народу та його державності.

Проблема походження людини та людської цивілізації на території сучасної України. Рід, плем'я, племінний союз і етнос (народ). Рада племені, рада старійшин і вождь племені чи союзу племен як зародки державності.

Лінгвістика, писемність, міфологія, археологія, антропологія як джерела дослідження прадавніх історичних витоків українського етносу.

Проблема етнічної ідентифікації археологічних культур (трипільської, ямної, зарубинецької, черняхівської та ін.)

Слов'яни і неслов'яни у формуванні українського етносу та державності: колонізаційна і

автохтонна теорії.

Поліетнічність прадавніх історичних витоків українців і провідна роль східнослов'янських племен в етногенезі українського народу.

Місце прадавнього населення сучасних українських земель в світовій цивілізації свого часу.

Київська Русь в українській і світовій історії.

Руські та іноземні історичні джерела про походження Русі, її етнічність. Етноніми “Русь” і “Україна”. Роль державності в утворенні, розвитку й розпаду Русі. Суперечки навколо норманської теорії.

Історична роль князів Володимира Святославовича і Ярослава Мудрого.

Причини феодальної роздробленості і формування політичних центрів розколу Русі: Галича, Суздаля, Новгород, Чернігова, Полоцька. Роль зовнішнього чинника – татаро-монгольської навали – в загибелі Русі.

Християнство в етнополітичній еволюції Русі. Проблема руської народності.

Галицько-Волинське князівство – державна організація “Малої Русі”. Поділ православної церкви на дві митрополії: “всієї Русі” і “Малої Русі”. Розпад князівства та обставини утвердження Польщі на Галичині, Угорщини – на Закарпатті й Молдавії – в Північній Буковині. Литовське і руські князівства у створенні та зміцненні нового політичного центру збирання руських земель – Литовсько-Руського князівства. Битва на Синіх Водах 1362 р. – початок ліквідації монголо-татарського іга. Руський етнополітичний вплив у князівстві. Династичні союзи великих литовських і московських князів.

Русь в етнополітичній історії України та інших східнослов'янських народів.

Польський фактор в українській історії XV- першої половини XVII ст. Козацтво.

Історичне значення Кревської (1385 р.), Городельської (1413 р.) уній в етнічному відособленні південних і західних руських земель від північних і східних. Фактор німецької агресії в об'єднанні Польщі з Литовсько-руським князівством та роль самостійної політики князя Вітовта.

Перехід статусу збирача всіх руських земель до Московської Русі за договором Івана III з Великим литовським князем Олександром 1494 р.

Підпорядкування Польщею Волині, Брацлавщини і Київщини. Люблінська унія 1569 р. і утворення Речі Посполитої. Брестська унія 1596 р.

Польсько-католицький фактор в українському етно- й державотворчому процесах. Братства, сеймова боротьба проти полонізації й покатоличення

Проблема походження козацтва і Запорозької Січі. Низове та реєстрове козацтво. Козацтво й Запорізька Січ як осередки формування українського народу, його державності.

НОВА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ.

Визвольна війна українського народу середини XVII ст. Формування та еволюція козацько-гетьманської держави.

Козацько-селянські повстання кінця XVI ст. – 1638 р. і визвольна війна 1648–1654 рр.: проблема їх причин, характеру, ролі в соціально-політичній історії України. Історичне значення діяльності П.Сагайдачного, Б.Хмельницького.

Козацько-гетьманська держава України під проводом Б.Хмельницького

Суперечності московсько-польських інтересів в історичній долі України і розкол серед козацької старшини після смерті Б.Хмельницького. Велика Руїна і поділ України на Ліву- та Правобережну.

Малоросійська політика російського царизму як фактор остаточного етнічного відособлення українців і формування їх в націю.

Поступове обмеження російським царизмом автономії козацько-гетьманської держави України. Гетьман І.Мазепа в історії України.

Ліквідація української автономної державності. Україна в складі Російської та Австро-Угорської імперій.

Ріст старшинського, монастирського й дворянського землеволодіння в Україні й закріпачення селян. Зруйнування Запорізької Січі (1775 р.) і ліквідація Гетьманщини. Набуття

козацькою старшиною статусу російського дворянства, поява української інтелігенції та її роль у формуванні української національної самосвідомості.

Поділ Польщі між Росією і Австро-Угорщиною та специфіка етнічного розвитку українців у двох імперіях. Зародження нових соціально-політичних рухів в Україні під впливом Великої Французької революції. Секретна місія В.Капніста (1791 р.). Поширення масонства. Декабристи і Малоросійське товариство. “Руська трійця”.

Т.Г.Шевченко і його історична роль для українців. Роль Кирило-Мефодіївського товариства (1846–1847 рр.) в українському національно-визвольному русі.

Революція 1848–1849 рр. в Австро-Угорщині і перетворення Галичини в осередок легалізації українського національно-визвольного руху. Історичне значення діяльності Наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка у Львові. Історична концепція М.Грушевського як ідейна основа боротьби українців за національне самовизначення.

Історичні особливості розвитку капіталізму в Україні в складі Російської імперії, місце України в загальноросійському економічному ринку. Колоніальна політика російського царизму щодо України.

Соціальна диференціація селянства і розкол народництва. Ліберали, терористи, анархісти. Формування партії есерів і анархістського руху.

Створення соціал-демократичних організацій в Україні і їх роль в організації I та II з’їздів РСДРП. Більшовизм і меншовизм.

М.Міхновський і формування ідеології українського націоналізму. Створення РУП, її еволюція і розпад на нові партії.

Кадети. Сіонізм і єврейські партії в Україні. Проблема поєднання національних і соціальних завдань визвольної боротьби українського народу в програмах і діяльності політичних партій в Україні періоду загальноросійської революції 1905–1907 рр. та в післяреволюційній політичній боротьбі. Столипінська політика і її наслідки для України. Державна Дума і українці в ній.

Національне питання в політичній боротьбі, пронимецька і проросійська орієнтації українського національно-визвольного руху напередодні та в роки I світової війни.

НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ.

Україна в революційних процесах 1917-1921рр.

Лютнева загальноросійська революція 1917 р. і політичні альтернативи її розвитку. Багатовладдя.

Українська Центральна Рада в боротьбі за автономію України і політика загальноросійських політичних партій, Тимчасового уряду та Рад робітничих, солдатських і селянських депутатів в Україні.

Розвиток шовіністичних і анархістських тенденцій в українському суспільстві в умовах загальноросійської кризи літа–осені 1917 р. Жовтнева революція і Україна. Проголошення Центральною Радою Української Народної Республіки і проблеми взаємовідносин з Радами робітничих, солдатських і селянських депутатів та скликання I Всеукраїнського з’їзду Рад. Ультиматум Радянського уряду Росії Центральній Раді і початок війни між РСФСР та УНР.

Створення Української Соціалістичної Радянської Республіки і початок громадянської війни в Україні.

Історичні обставини проголошення Центральною Радою незалежності УНР (IV Універсал) і німецько-австрійської окупації України. Крах Центральної Ради.

Гетьманство П.Скоропадського. Проблема демократії – диктатури – анархії – монархії в політичній боротьбі.

Утворення Західноукраїнської Народної Республіки, відновлення УНР і УСРР. Політика Директорії і втрачені можливості громадянського миру та національного возз’єднання України на рубежі 1918–1919 рр. Акт Злуки УНР і ЗУНР. Отаманщина і єврейські погроми. Махновський рух.

Більшовицька політика і формування націонал-комунізму в Україні в 1919–1920рр. Роль В.Леніна в остаточному утвердженні Радянської влади. Історична роль М.Грушевського, В.Винниченка, С.Петлюри, Н.Махна.

Міжвоєнний період в історії українського народу (1921-1939рр.).

Розробка В.Леніним нової економічної політики більшовицької партії і радянської влади як стратегії і тактики соціалістичного будівництва. Роль В.Леніна в історії України. Суперечності в розумінні непу серед більшовиків та їх політичних противників.

Еволюція непу і його результати для України.

Обставини вступу УСРР до СРСР і суперечності навколо суті та змісту радянської федерації. Пролетарський, соціалістичний інтернаціоналізм у більшовицькій теорії і політиці. “Українізація” в УСРР і утвердження однопартійності на основі боротьби з націонал-комуністами.

Еволюція внутріпартійної боротьби серед більшовиків і її суспільно-політичні наслідки. Сталінський “великий перелом” 1929 р. як перехід від радянської диктатури на основі непу до комуністичного тоталітаризму на основі масових політичних репресій, терору та авторитарної диктатури. Сталінська надіндустріалізація і суцільна колективізація, їх наслідки в Україні. Проблема побудови соціалізму в СРСР і УРСР в 30-х роках.

Радикалізація українського національно-визвольного руху в Польщі, Чехословаччині, Румунії. Д.Донцов і теорія “інтегрального націоналізму”. УВО-ОУН.

Україна в роки Другої світової війни.

Українське питання в міжнародній політиці напередодні і на початку другої світової війни. Пакт Молотова-Ріббентропа і воз’єднання українських земель у 1939–1940 рр. Сталінська політика на західноукраїнських землях у 1939–1941 рр. ОУН: ідеологія й політика в 1939 – червні 1941 рр.

Україна, ОУН в планах фашистського керівництва на початку їх агресії проти СРСР. Спроба ОУН(б) відновити українську державність 30 червня 1941 р.

Характер війни фашистської Німеччини проти СРСР для українського народу. Евакуація і оборонні бої Червоної Армії в 1941–1942 рр. в Україні та їх значення в ході війни. Фашистський окупаційний режим в Україні та антифашистська боротьба народу. Розгортання двох підпільно-партизанських рухів: під керівництвом КП(б)У та ОУН(б) в 1941 – 1943 рр.

Корінний перелом в ході Великої Вітчизняної війни і визволення Червоною Армією України в 1943–1944 рр. ОУН-УПА проти Червоної Армії і громадянське протистояння на цій основі між українцями. Історична роль А.Мельника, С.Бандери, Р.Шухевича.

Закінчення Великої Вітчизняної війни і воз’єднання українських земель на основі рішень Ялтинської та Потсдамської міжнародних конференцій 1945 р.

Джерела перемоги СРСР у війні і вклад у перемогу українського народу. Ціна перемоги.

Суспільно-політичний розвиток України від другої половини 40-х до 80-х рр. ХХ ст.

“Холодна війна” як фактор післявоєнного розвитку України в складі СРСР. Українська еміграція, ОУН в “холодній війні”. Післявоєнна відбудова України і її особливості в західних областях.

ОУН-УПА в боротьбі проти Радянської влади на Західній Україні. Ліквідація греко-католицької церкви та її наслідки.

Посилення сталінської політичної реакції в кінці 40-х – на початку 50-х рр. Політичні компанії проти “українського буржуазного націоналізму” і “космополітизму”.

Роль Й.Сталіна в історії України. Початок реформування сталінського тоталітаризму в 1953 р. Українське питання в “справі Берії”. Розвиток України в період хрущовських реформ. Проблема остаточної перемоги соціалізму і побудови комунізму. Крах реформаторської діяльності М.Хрущова та його роль в історії України.

Косигінські реформи другої половини 60-х рр. і обставини їх припинення. Концепція “розвинутого соціалізму” – ідейна основа суспільно-політичного застою в СРСР. Загострення соціально-політичних проблем розвитку України. Дисидентський рух. Роль Л.Брежнева в історії України.

Національно-державне відродження українського народу. Незалежна Україна в сучасному світі.

Реформаторські сили в КПРС на початку 80-х рр. Історична роль Ю.Андропова.

М.Горбачов і концепція перебудови в СРСР. Політика перебудови і її криза у 1989–1991 рр. Проблема державного суверенітету України в політичній боротьбі. Прийняття Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 р. “Декларації про державний суверенітет України”. Суспільно-політична

боротьба з проблеми збереження СРСР і Всесоюзний референдум 17 березня 1991 р. Підготовка нового союзного договору.

Історичні обставини розпаду СРСР і здобуття Україною державної незалежності: серпневі події 1991 р. в Москві; прийняття Верховною Радою України Акту про державну незалежність 24 серпня 1991 р.; політичні наслідки заборони КПРС – Компартії України; Всеукраїнський референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р.; ліквідація СРСР у Біловезькій пущі рішенням керівництва України, Росії, Білорусії 8 грудня 1991 р. і підтвердження цього рішення іншими республіками в Алма-Аті 21 грудня 1991 р.; створення Співдружності Незалежних Держав.

Міжнародне визнання незалежності України і її територіальної цілісності. Кризовий суспільно-політичний розвиток України в 90-х рр. Історичне значення прийняття Конституції України в 1996 р.

Проблеми формування державної української нації і її самовизначення в суперечностях світової глобалізації та антиглобалізму.

№	Список літератури для підготовки до вступних випробувань
1	Тетарчук І. В. Історія України. Для підготовки до іспитів. Навчальний посібник. – К., 2018 – 188 с.
2	Бойко О.К. Історія України. – К.: «Видавництво Ліра-К», 2016. – 720 с.
3	Світлична В. В. Історія України. Навчальний посібник. Рекомендовано МОН України. – К.: «Видавництво Ліра-К», 2016. – 392 с.
4	Олійник М. П. Історія України. Посібник. – К.: «Видавництво Ліра-К», 2016. – 264 с.
5	Бакалець О. А. Історія України. Посібник. – К.: «Видавництво Ліра-К», 2017. – 576 с.
6	Левицька Н. М. (у співав.). Історія України. Навчально-методичний посібник. – К.: Вид. дім. «Кондор», 2015. – 336 с.
7	Бакалець О. А. Історія України. Дані по 2017 рік включно. Навчальний посібник. – К.: 2018. – 576 с.
8	Кислюк К. В., Греченко В. Історія української культури. Навчальний посібник. – К.: «Кондор». 2018. – 354 с.
9	Левицька Н. М. (у співав.). Історія української культури. Навчально-методичний посібник. – К.: «Кондор». 2015. – 326 с.

IV. Інтернет-ресурси програми з підготовки до вступних випробувань

<http://litopys.org.ua/> <http://litopys.kiev.ua/>

<http://exlibris.org.ua/> <http://www.ukrexlibris.com/>

<http://ukrhistory.narod.ru/>

http://geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html

<http://cossackdom.com/>

<http://members.tripod.com/~sesna/ukraine/> <http://sesna.tripod.com/ukraine/>

<http://unitest.com/uahist/> <http://uahistory.kiev.ua/>

<http://uahistory.narod.ru/>

<http://infoukes.com/history/>

<http://users.i.com.ua/~luzan/history/>